

Hoefverzorging bij paarden

G. Bruin (hoofd afdeling veehouderij PR)

Een groot aantal paarden kan door blessures minder of in het geheel niet meer worden ingezet in de sport. Van de aandoeningen aan de benen komt 25 % voor rekening van afwijkingen in de hoof. Hoefafwijkingen leveren ook nog een bijdrage aan het ontstaan van andere blessures doordat een afwijkende stand een goed bewegingspatroon verhindert. Voor een maximale prestatie van het paard is een goede hoofverzorging onontbeerlijk. Bij deze verzorging moet rekening worden gehouden met de eisen die worden gesteld door aard en hoeveelheid van de beweging die het paard krijgt of neemt en door eventueel nodige correcties. Het moet duidelijk zijn dat het oude gezegde „geen voet, geen paard” nog steeds niets aan waarde heeft ingeboet.

Op de proefbedrijven is een goede verzorging van de hoeven steeds het uitgangspunt. Het is de bedoeling dat de paarden elke 4-8 weken, en indien nodig vaker, worden bekapt. De fokmerries te Brunssum worden door het Hippisch Centrum Deurne bekapt (opleiding hoefsmid), de andere paarden worden door particuliere smeden verzorgd. Ondanks deze benadering werden de hoeven nogal eens wisselend beoordeeld. Steile soms nauwe hoeven met ondergeschoven verzenen bleken steeds vaker voor te komen. Een aantal hoeven moest als bokhoef worden aangemerkt. Bij de dravers in de trainingsproeven bleek de stand belemmerend voor een goede coördinatie. Op grond hiervan zijn de uitgangspunten bij het bekappen duidelijker geformuleerd en mag hiervan alleen worden afgeweken op goed omschreven gronden.

Stand hoof

De stand van de hoof wordt uitgedrukt in hoofhoek, teenlengte en laterale hoofas. In de praktijk kan dit gemakkelijk worden gemeten met een hoofhoekmeter en een meetlatje. Bij dravers is het gebruikelijk de hoofhoek en de teenlengte vast te leggen. Bij rijpaarden is dit helaas (nog) niet het geval.

Correcte standen vormen het uitgangspunt van

de hoofverzorging. Rechte voet- en beenassen moeten worden nagestreefd. De hoofhoek moet hieraan worden aangepast. Voor wordt een hoofhoek van 45°-50°, en achter van 50°-55° met een teenlengte van 8-9 cm als normaal beschouwd. Een dergelijke stand maakt een optimaal hoofmechanisme mogelijk met een gelijkmatige belasting van het been, waardoor de kans op blessures wordt verkleind. Afwijkingen moeten geleidelijk worden gecorrigeerd (2°-3° per 14 dagen) en te allen tijde moet de laterale as recht zijn. Indien nodig wordt de correctie met behulp van (aangepast) beslag uitgevoerd.

Hoefhoek en teenlengte

Zowel bij de rijpaarden als bij de dravers werden steile standen met betrekkelijk korte tenen aange troffen (tabel 2). In een aantal gevallen was sprake van bokhoeven. Bij het bekappen van de rijpaarden werd bij het merendeel van de paarden de hoofhoek toch nog vergroot, waarbij hoeken van 60° of meer bleven bestaan. Uiteindelijk werden hoofhoeken van circa 50° bereikt. Dat er toch sterk verschillende opvattingen bestaan omtrent de passende hoofhoek blijkt uit tabel 1, waarin de resultaten van metingen vóór en na het aanrijden van driejarige paarden te Deurne is weergegeven. Bij vertrek van de proefbedrijven was de

Tabel 1 Gemiddelde hoofhoek en teenlengte rijpaarden

	Tijd	Hoefhoek			
		links voor	rechts voor	links achter	rechts achter
Rijpaarden 1987	1	51	51		
	2	64	65	95	61

Tabel 2 Gemiddelde hoefhoek en teenlengte dravers (na bekappen)

	Aantal maanden	Hoefhoek		Teenlengte	
		links voor	rechts voor	links voor	rechts voor
Dravers 1987	1	56	60	7,8	7,8
	2	54	56	8,5	8,3
	3	52	53	8,3	8,4
	4	52	52	8,4	8,4
	5	52	52	8,6	8,6
	6	51	51	8,5	8,5
	7	52	52	8,4	8,4

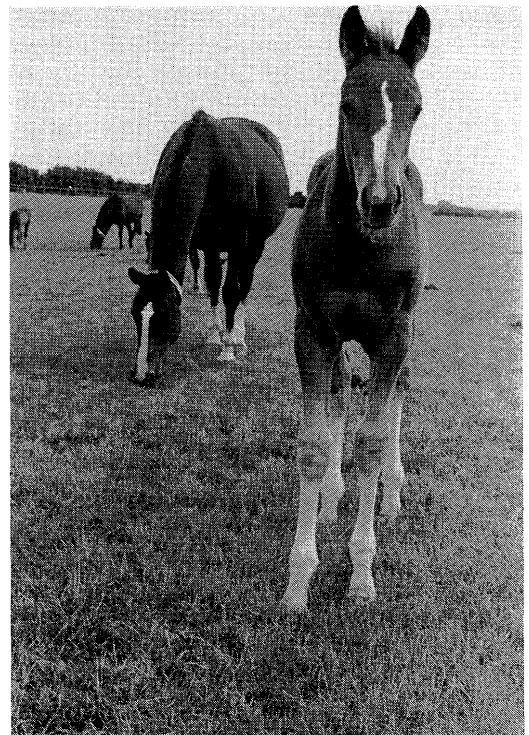
hoefhoek voor gemiddeld 51°. Na terugkomst bleek de hoefhoek vergroot te zijn tot gemiddeld 65° voor en 60° achter.

Bij de tweejarige dravers is de hoefhoek op circa 50° gehouden. Eén van de paarden stond erg steil in de kogels, waardoor ook de hoefhoek iets groter is gemaakt (55°). Een ander paard had bij aanvang van de proef een bokhoef/klemhoef (75°). In een periode van 7 maanden is de hoek teruggebracht tot 51°, terwijl door het aanbrengen van een pantoffelijzer ook de klemhoef sterk is verbeterd.

Verzorging

Bij de hoefverzorging moet rekening worden gehouden met het gebruik. Op de proefbedrijven leggen de jonge paarden vrij grote afstanden af zonder beslag. Hierbij valt op dat de verzenen lager worden en de wanden de neiging hebben naar binnen te krullen. Anderzijds komt het ook voor dat indien de stand steil is, in korte tijd bokhoefachtige vormen kunnen ontstaan. Correctie is echter vrijwel altijd mogelijk indien hiermee vroegtijdig wordt begonnen en de verzorging frequent kan plaats vinden (eventueel elke 14 dagen). Bij het bekappen van rijpaarden bestaat de neiging de hoefhoeken te vergroten. De voetas

moet recht zijn. Op grond van hetgeen tot nu toe bekend is moet dit als minder gewenst worden beschouwd. Ook indien het de bedoeling is de buigpezen te ontlasten is het verhogen van de verzenen in de meeste gevallen niet gewenst. Het vastleggen van hoefhoek en teenlengte bij het bekappen dwingt de betrokkenen ertoe bewust te kiezen voor een vorm van correctie. Het is van belang de uitgangspunten die worden gehanteerd bij de hoefverzorging extra aandacht te geven in onderwijs, voorlichting en onderzoek.

Begin op een jonge leeftijd met het maandelijks bekappen en ga hiermee door tot twee jaar.

Tabel 3 Correctie bokhoef/klemhoef (7 maanden)

Aantal maanden	Vóór bekappen	Na bekappen
1	75	71
2	68	64
3	64	59
4	59	56
5	51	53
6	53	51
7	53	51
8	54	51

Aanbevelingen:

1. Begin op jonge leeftijd (3 maanden) met het maandelijks bekappen van de paarden en zet dit voort tot een leeftijd van twee jaar. Afhankelijk van het gebruik kan dan de frequentie worden aangepast.
2. Leg bij elke keer bekappen hoefhoek en teenlengte vast. Draag zorg voor het beperken van correcties tot 20-30 per 14 dagen. Rechte voeten en beenassen moeten hierbij worden nagestreefd.
3. Maak gebruik van de mogelijkheden die er zijn op het gebied van correctief beslag.
4. Voorkom dat standcorrecties nodig zijn gedurende een periode van zware training of in het wedstrijdseizoen. Indien correcties nodig zijn moet de training hierop worden afgestemd (geen intensieve (duur)training).